

Grandiózus tervet dolgoztak ki a palesztinai zsidó vezérek, az ország közgazdasági életének hatalmas fellendítésére

A palesztinai több, mint félmilliónyi zsidóság ma már olyan gazdasági erőt képvisel, amely önálló nagy tervek keresztülvételére is elég erőt képvisel. A hirtelen megnövekedett bevándorlás sok jó és selejtes emberanyagot vitt az országba, de akármilyen szakképzetlen erők is legyenek szárványosan az Európából elkergetett zsidók között, megfelelő munkaközpont teremtésével mindből hasznos és produktív embereket lehet átképezni. A szónak nem sablonos és nálunk értelmezett minőségében, hanem a való élet által rájuk kényszerített adottságok révén. De az ott szunnyadó szakképzett erők elkallódásáért még nagyobb kár volna. A sok németországi szakember, vállalkozó, mérnök erejét be kell kapcsolni az országépítés nagy munkájába. Vége kell levén a tervezésnek és egyéni kezdeményezésnek a tervek megvalósítására, ma már nem történhet meg az, hogy egyszerre egy szakemből három vállalat is létesüljön, míg egy hiányzó cikk előállítására elmaradjon.

Ebből az elvből kiindulva, a Jewish Agency szakértői nagyszabású tervet készítettek el, amelyet a napolokban hoztak nyilvánosságra. A terv lényege, hogy a háborúval kapcsolatosan a palesztinai iparnak függetleníteni kell magát a tengerentúli piacoktól, mert a nyersanyag-ellátás rendkívül nehezé válik. Ezért a Jewish Agency tervet készített

125 gyár felállítására, amelyhez csaknem két millió fontot (három milliárd lelt) kell mozgósítson. Ezek az újonnan létesített iparvállalatok 8000 munkást tudnak majd foglalkoztatni. A nyersanyag ellátást is természetesen akarják megszervezni. Ennek érdekében a Jewish Agency már meg is kezdte az előkészítő munkálatokat még az elmúlt nyár folyamán. Ehhez is szükség van 170 ezer fontra. Ezenkívül a meglévő gyárak munkájának biztosítására — nehogy leálljanak nyersanyaghiány és egyéb okok miatt — a Jewish Agency 100.000 fontot akar kölcsönösen nyújtani a vállalatoknak. Ebből a tervből már eddig megvalósult annyi, hogy 70 millió fontot folyósítottak is.

A MEZŐGAZDASÁG FEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ TERVEK.

A Jewish Agency gazdasági szakértői, Eliezer Kaplan, dr Smorák, dr Hoofien, Pinchas Ruthenberg, a Waad Leumi elnöke, S. Sinkár, a gyár-iparosok szövetségének elnöke, Mose Smilansky, J. Maimon és V. Skolnik dolgozták ki a terveket. Valamennyien tekintélyes közgazdasági szakértők, akik szerint modern öntözési terveket is meg kell valósítani, amelyeket eddig pénzhiány miatt nem lehetett keresztülvinni. Erre a célra 150.000 fontra van szükség, de már az első évben 300.000 fonttal lehetne fokozni a mezőgazdasági termelést.

A Jewish Agencynek minden irányban kiterjed a figyelme. Az ipari és mezőgazdasági tervek mellett a hatóságokkal együtt 700.000 fontot akar költeni közmunkákra, amely szintén 8000 munkást tud majd foglalkoztatni. Ebbe a tervbe kapcsolódik be a zsidó közigazgatás

létesítése is, a tel-avivi kikötő fejlesztése, a KKL földjeinek betelepítése, a Hule-mocsarak lecsapolása.

Összesen három millió fontot akar a Jewish Agency így produktív munkába fektetni, amely hatalmas lendületet fog adni a háborus Palesztinának. A Jewish Agency terve óriási feltűnést keltett a pa-

lesztinai zsidóság körében is és a héber sajtó megállapítja, hogy a terv az utolsó órában jelent meg, mert gazdasági lakadást észleltek. Viszont, ha sikerülne ezt a tervet maradéktalanul megvalósítani, akkor újabb boldog korszak virrad Palesztinára és újabb bevándorlók tizeivel kaphatnak majd megfelelő elhelyezkedést. A grandiózus tervbe természetesen bekapcsolódik a Keren Kajemet Lejiszrael és a Keren Hajjesod intézményei is.

Az új Palesztina építése óta ilyen nagyszabású tervet még nem kezdeményeztek és a világ zsidóságától függ, hogy meg lehet-e ezt valósítani? Kétség-telen, hogy ha a zsidóság komolyan akarja a zsidó országépítést, ezt a sokmilliárdos tervet feltétlenül tétő alá kell hozniak legkésőbbben 1940 tavaszán.

Rosenberg Mór finn miniszterelnök-helyettes

Bevalljuk, néha dagadozik az önérté- től keblünk, amint olvassuk, vagy halljuk: hogy zsidók milyen karriert futnak be. Most azonban nem tudunk ugy hozsannázni annak, hogy a finn elenkormány, amely már a szovjet által eloglalt területen léte- sített, zsidó pénzügyminiszterrel dicseked- het, aki egyúttal a miniszterelnök helyet- tese is. A miniszter neve Rosenberg Mór és ugy hisszük, hogy ezzel a névvel, mint pénzügyminiszter egyedül áll a történelem szinpadán. — Van ugyan Amerikában egy Morgenthau nevű ur, aki szintén a pénzügyek intézője, ami szintén nem leki- csinylendő pozíció, de ez a Rosenberg „elvtárs” is ügyes ember lehet. Bár jobb szeretünk volna, hogy Kalevala nemzeti éposz egyik hőse lépett volna ki a po- tondra és nem ez a mi hitsorosunk. De nem azért, amiért az olvasóink gondolná, hanem egészen másért. Például azért nem látjuk szívesen, mert az oroszoknak ez a finn ellenes támadása nem szimpatikus. A finn nép komoly, derék északl emberekből áll, akik produkáltak már valamit a vilá- gnak. Tudományban, sportban és egyebek- ben. Most pedig jönnek az oroszok, hogy a három és fél millió kis törpe nemzet vesztélyeztette a 183 millió kolosszust. Ez nagyon állítószó és gyenge érv és igazal kell adjunk a „Marianne” című francia lap karikatúrájának, amely Stalin ábrá- zolja, amint a térkép előtt át akarja fogni a finnek országát és ezért néhány „Mein Kampf”-ot tett a lába alá. És a kép szerint odaszól a melléte álló embernek, hogy kellene még egy-két kötet, hogy annál biz- tosabban elérhesse a finnek földjét. Igen, ezt a metódust Berlinton tanulta Moszkva.

És már ezért sem emberi és nem szimpati- kus számunkra. Miért legyen hát büszke- ségünk az a Rosenberg Mór, aki a finn el- ienkormány tagja és a szovjet zsoldjában áll? Nem, nem szimpatikus, legfeljebb ki- egészítője annak a groteszk és mélységes tragikumokkal telített európai helyzetkép- nek, amely Grönlandtól Sziciliáig telordí- totta ennek az utálatos földrésznek egész strukturáját. S ki tudja, hogy még mi kö- vetkezik?

— AZ AMERIKAI ZSIDÓ MUNKASÁG EGYMILLIO-DOLLAR AKCIOJA PALESZTINA RÉSZERE. Az amerikai zsidó munkásság Pro Palesztina bizottsága leg- utóbbi konferenciáján, amelyen több, mint kétezer delegátus vett részt, Amerika külön- böző részeiből, határozatot fogadott el, amely szerint egymillió dollárt gyűjt össze a pa- lesztinai munkás-intézmények javára. A konferencia határozatilag mondtotta ki együtt- érzését az egész világban szenvedő zsidóság iránt és rámutatott arra a fontos szövepre, amelyet Palesztina hivatott betölteni a zsidó nyomor kiküszöbölésében. Egy másik ha- tározatban a konferencia ígéretet tesz, hogy támogatni fogja a palesztinai munkásság nagy intézményeit, a palesztinai munkásban- kot és a Nachson hajózási társaságot. Az összes amerikai zsidó szakszervezeteket kö- teltezik, hogy minimum százezer dollarral jár- uljanak hozzá a zsidó szakszervezetek által összegyűjtendő egymillió dolláros összeghez. A newyorki, bosztoni és chicagói munkás- körzetek külön-külön 25 ezer dollárt, a többi szakszervezetek egyenként tízezer dollárt hoznak fel az akció céljaira.

A lengyel zsidók hősie

ellenállása

Aki ismeri közelebbről a lengyel zsidók mentalitását, az nem csodálkozik azokon a híreken, amelyek különböző utakon kiszivá- rognak a németek által megszállott terüle- tekről. Most derül ki, hogy milyen hősi el- lentállást tanúsítottak a zsidók a rövid há- boru folyamán. Kiderült, hogy több mint 30.000 zsidó katona halt meg a tűzvonalban. Azt még nem állapították meg, de mi nyu- godtan állíthatjuk, hogy hősiatál aranyszá- munk, a többi lengyeléhez viszonyítva, lényeg- esen magasabb, mint kellett volna lenyén. De ez érthető is. Mert a lengyel zsidó ka- tona elszántan harcolt, mert érezte, hogy a pokol minden kinszenvedése következik, ha a németek legyőzik a lengyel hadsereget. De meg azért is bátran küzdöttek, mert meg akarták mutatni a lengyeleknek, meg a többi népeknek is, hogy a zsidó nemhogy gyáva volna, hanem kellő pillanatokban mindhalá- tu harcol azért az országért, amely ha mos- toha is volt vele szemben sokszor, de mégis „haza” az, amely neki védelmet és élelle- hőséget nyújtott.

Harmatezer katona halott és legalább hatvan ezer polgári áldozat a lengyel zsidó- ság eddigi vesztéséé listája. De ez igen szerény becslés, mert áldozatok naponla vannak még ma is, hiszen a gonosz, meg- szálló csapatok nem kímélnék senkit és semmit.

Ime, legjobb példa erre a varsói zsidók ellenállása is. Amikor elrendelték a gettó felállítását, akkor Dr. Hartglass sejmiképi- sé, Czerniakow, a varsói hitközség elnöke és Seidenbentel előjárósági tag vezetésével a gettóba menekült a német parancsnok- ságot, hogy ne állítsák fel a gettót. Erre a né- metek egy milliórd márka hadisarcot köve- teltek, amit a zsidók két órában nem adhat- tak meg. Először is azért, mert a varsói zsi- dók annyira leszegényedtek, hogy nincsen meg nekik a milliórd márka, másodsor is azért, mert ha megfizették volna, ki garan-

LEITNER ZOLTÁN

Tragédia a lublini temetőben

A lublini rabbiaköla növényke volt Dov Ber Chilicszky, akit azja az egyik wolhyniai falucskából küldött a rabbinikus tudományok főiskolájára. Dov Ber nagyszerű koponya volt. Világostéfi, gyors fej- legyeképeségű gyermek, aki öt éves korában már buvárkodott a szent könyvekben és kiadó képe- séget mindenki elismerie. A kis zsidó-akta felu rabbija hosszú levelet írt a lublini jesiva vezetőjének, ami- kor u-nakindult a tizenkét éves kisfiu, aki benn- lakója lett a hatalmas szeminariumnak, amelynek telépítéséhez annyi dollárt áldoztak azok a zsidók, akik egykor lengyel földön látták meg a napvilágot és most Amerika szabad földjén emlékeznek vissza arra a savanyuságu szegénységre, amelyből ugy me- nekültek el, amikor még lehetett, mintha Danie földre transzponált purgatoriuma lett volna.

Dov Ber nagyszerű tanítványának bizonyult. Min- dég az első között volt és ugy jóslották tanítói, hogy egykor a talmutudományok egyik világszerte ismert tekintélye lesz. De a végzet másképpen akarta. Dov Ber egy napon véletlenül megismerkedett egy varsói nagykereskedővel, aki régi keleturópai szo- kás szerint rögtön arra gondolt, hogy leányát majd

Régi olcsó árak Legnagyobb választék Csak jó minőség

DEUTSCH POSZTOÁRUHAZ

Gradea, Str. Avram Iancu 4.

„Electa” szövetek egyedüli lerakata

tálta volna, hogy egy-két hónap múlva, nem-e rendeltek volna el a gettó felállítását. A németek nem csinálnak abból sem nagy lelkiismereti kérdést, ha angolokkal, vagy franciákkal szemben nem tartják meg adott szavukat, miért tartásák éppen a védetlen zsidókkal szemben?

Ezzel a németeknél járt deputációval kapcsolatosan írunk kell Dr. Hartglass sze- melyiségéről, ahinek volt bátorsága elmenni a német parancsnokhoz, hogy ott tiltakozzon és követelje, hogy a gettót ne állítsák fel, mert nekik nem kell gettó, inkább a börtön. Dr. Hartglass, a legnagyobb lengyelországi jogtudósok egyike, a zsidó parlamenti klub elnöke volt, a „Hajnt” allandó munkatársa, akinek okos és nagyszerű okfejtéssel megírt cikkeit mohón olvasták a lengyel zsidó mil- liók. Hogy mennyire más mentalitásuk a lengyel zsidók mint mi, az ebből a tiltako- zásból is kitélszik. A tiltakozás eredménye volt, hogy a deputáció tagjait letartóztatták és internálták.

Aminthogy a lublini jesivával kaposola- tos hírek is ezt a hősiességet bizonyítják.

A „Breslauer Zeitung” szerint a lublini zsidó fiatalok elesen ellentálltak a német csapatoknak. Nem tudjuk, hogy igaz-e az, amit az a bizonyos német listát ír a lublini

ellenállásról. Nem gondoljuk, hogy gyáva- k volnának, sőt mi magunk mondjuk, hogy hősök, de a legnagyobb csodálat illeti meg őket, ha káttánban álltak ki a barriká- dokra és a lublini jesiva épületében is ellenálltak, amikor már minden elveszett. Elhisszük azt is, hogy „erre egy nagy haubitzó állítottunk fel és néhány lövés után az épület összeomlott és maga alá te- mette a zsidócskákat”.

Milyen öröm ez nekik, a németeknek, hogy „maga alá temette a zsidócskákat”. Valóban csodálatos építmény volt a lublini nagy jesiva, amelyről már többiben írtunk. Hatalmas palota, a tudásnak vára. Német nehez agyukkal lötték széjjel a Tóra parat. De ezt megtették már a régi rómaiak is. De Jawneh tovább élt. A lublini jesiva épületét lehetett bombázni, de azért a Talmud és a zsidó Tan, örökké élni fog...

Transjordánia hadat üzent...

Bizonyára minden jogi kérdésekkel foglalkozó ember tudja, hogy mit jelent az, amikor sokszor bonvolult és nagy perekben, egy-egy perlekedő egy leu erkölcsi kártéri- test követel. Sokszor százezreket költenek

De a fiu, amikor megállta a lengyel főváros lehetőségét és látta a nagy sürgős-jorgást, bevalotta őszinien leendő apósának, hogy jobban szeretné a talmuti buvárkodást abbahagyni és inkább keres- kedni szeretne. Milyen jó is volna, — gondolta — apósa fizetésben dolgozni és szakítani — ha nem is végleg — az fiék tanulással, ami nem egy, mint egész életre szóló szegénységű fogadásom és egyita- lán nem hasznosítható; egyszerű „szalmacsépiés”. Az apósjelölti soláig telővözött. Evégre ő azt is akarta, hogy a fiu nagy tudós legyen és hogy leánya egy tudós ember felesége legyen. De amikor látta, hogy az üzletben is milyen kitünően apercipál a fiu gyors észjárása és mennyi kereskedelmi érzéke van, be- egyezett a változásba ő is és ugy döntött, hogy ke- reskedő lesz belőle.

Sára asszony, Dov Ber anyja nagyon sokat sírt, amikor megtudta, hogy fia „elzülük” és aki őt ő színes álmait szövégette, nem lesz más, mint egy- szerű kereskedő. Nem izgatta képzelését az szem, hogyha fia gazdag lesz, akkor az ő életük is meny- nyire kedvezőbbé válik. Nem gondolt arra, hogy örökös szegénységüknek vége szakad és a többi gyer- mekét, mind a hetet, szépen fogja tudni ruházni és el átni. Hiszen Dov Ber, a tegidősebb gyermeke volt és ezt régi zsidó szokás szerint az égleknek akarta szentelni. Elég lesz, ha a többi fogja hunni a min- den napi élet kínos-keserves igáját. De nem használt a könyörgés és egy napon, a mekkabeusok emlékére megált Chamulakor, otthagya a fiu a lublini nagy

kenységéről, amelyet a „Joint” 25 éve kifejt, de ki- hangsúlyozta ugyanakkor, hogy ezt a munkát meg kell erősíteni és ki kell szélesíteni olyan mértékben, hogy az megtegye a háború következtében jelen- tékenyen megnövekedett szükségleteknek.

Az amerikai kongresszus elnöke: Stephen S. Wise newyorki fővárosi konferencián a követke- zőket mondta:

Remélni szeretnénk, hogy az amerikai zsidó- ság tömegei meg fogják érteni, miszerint a „Joint” nem magánvállalkozás, hanem az egész amerikai zsidó közösség képviselése a segélyező munka terén, amelyet Európa területén kifejtett. Az összes zsidó jogokat és érdekeket védő értekezlet reorganizálni és egészségesíteni kell, hogy megszűnjön az e téren való sajnálatos versengés visszatetsző mivolta. Az új ügy- visőség az amerikai demokrácia szellemében fogja munkáját végezni.

WEIZMANN FELHÍVÁSA AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁGHOZ

Az „United Palestine Appeal” végrehajtóbizott- sági ülésén felolvasták dr Chaim Weizmann le- velét, amelyben a cionista világszervezet elnöke fel- szólítja az amerikai zsidóságot, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel, minden anyagi és erkölcsi erő mozgósításával a palesztinai zsidó település ne- ház helyzetén segítsen. Amint Weizmann írja: az európai háború kitörése közvetlen kihatással volt Palesztina helyzetére. A bevándorlási hullám tovább folyik és a jelek szerint ez a folyamat egyre erő- södni fog. A palesztinai alapok bevételei a külön- böző országokban a háború következtében erősen mecsappantak. Eppen ezért az amerikai zsidóságra nagyobb felelősség hárul most, mint valaha. Nem kételkedünk abban, — írja Weizmann elnök, — hogy az amerikai zsidók teljesíteni fogják kötelességüket az ősiik országával szemben.

A végrehajtóbizottsági ülésen Weizmann üzené- tének felolvasása után Abba Hillel Silver rabbi, az „United Palestine Appeal” elnöke közölte, hogy a szervezet januártól szeptemberig három millió dol- lárt gyűjtött össze a szentföldi országépítő munka céljaira. Ez a legnagyobb összeg, amelyet ilyen rövid idő alatt az amerikai zsidóság Palesztinába küldött.

EGY NÉGERBARÁT EGYETEMI TANÁR

Nemrégiben halt meg a columbiai híres egyetem irodalmi tanára: Joel Spingarn. Régi amerikai volt. Apja a múlt század 70-es éveiben vándorolt ki az Egyesült Államokba, ahol nagy vagyont szerzett. Gyermekét tudomány pályára nevelte Eljahu Spingarn, aki nagyon jótekinő ember volt. Joel Spingarn nagyon ismert nevet szerzett irodalmi téren és sokat írt az amerikai lapok arról a nagy konfliktusról, amely létezett és a colum-

biai egyetem rektora, Mr. Butler között folyt le. Az eset nagyon érdekes és rávilágít az amerikai erkölcsi felépítésre. Az egyetemen volt egy Henry Pick nevű tanár, aki 25 évig folytatott tudományos kutatást az egyetem kutató intézetében. Pick professzort egy nő beperelte azon a címen, hogy házasságot ígért neki dacára annak, hogy nő ember volt. A lapok szel- lőztették az ügyet és Butler rektor kizárta a profesz- szorok sorából Pick-et. Ezzel teljesen feldőlt életét, mert a lapok sem akarták többé közölni tudományos értekezését. Társadalmi bojkott alá is került, a la- pok leközölték a levelet, amelyet a nőhöz írt. A vége az lett, hogy néhány év múlva idegösszeomlást kapott és öngyilkos lett.

Joel Spingarn minden tekintélyével üldözött kollégája mellé állott. Kijelentette, hogy az egyetem- nek semmi köze sincsen az egyes professzorok ma- gánéletéhez. Eredménye az lett ennek a fellépésnek, hogy őt is elbocsátották állásából. Nem vette na- gyon szívére az ügyet, mert gazdag volt és anyagi- lag független.

Ami legérdekesebb Spingarn életében, hogy harminc éven át küzdött az amerikai négerké egyen- jogosítása érdekében. Ugy neveztek, hogy a „nége- rek atyja.” Mindenütt ismerték nevét a négerké kö- rében polioókban és pincékben egyaránt. Milliókai áldozott a négerké javára és a legelső nagy néger jogokért küzdő szervezet is Spingarn finanszí- rálta. A tízmillió millió néger retentőért érte és tiszt- telére egy külön emlékművet csináltattak, amelyet azoknak adományoztak, akik a négerkéért küzdöt- tek. Spingarn emlékműveinek neveztek és az ő neve volt bele is vésvé ezekbe az emlékekbe.

Ez a galiciai származású zsidó tanár a legéle- scbben harcolt a lincselés ellen, de amikor zsidó pogromokról hallott, akkor érezketlen maradt. Az egyetemen soha nem tiltotta azt, hogy zsidó. Nem úgy, mint Kahn professor, aki ugyanazon az egye- temen tanított és franciának vallotta magát. Sping- arn teljesen érzékellen maradt a zsidó ügyek iránt és az amerikai zsidóság nem is érette meg, hogy miért így érezketlen Eljahu Spingarn fia a zsidó ügyek iránt. Megértésel volt a zsidó kérdés iránt, de szíve nem volt hozzá. A zsidó lapok parentá- ciójában meg is említik, hogy Spingarn már abból az újabb generációból való, amely már nem hoz magával elég meleg szívet a zsidóság iránt. A nége- rekért milliókat áldozott és életét a néger ügynek szentelte — de a zsidóknak nem jutott már hely szívében. Most meghalt és ezzel kapcsolatban újra csak irnak róia az amerikai zsidó lapok.

EGY MEGRENDELTŐ ÖNVALLOMÁS

Az európai politikai események drámai fordul- tait mely átalakulásokat idéztek elő az amerikai zsidó szellemiség radikális körében is, amelyek nemrég még merően ellenéztek a zsidó nemzeti

tudta mit eszeltek. Főképpen állott a temető kapuja előtt és várt, maga sem tudta mire...

Kereste a befáratot, de nem találta. Végre, ahol a kerítésnek egy kis nyílása volt, átbújt, hogy be- jusson a temetőbe, az apja sírjához. Sötét volt és hideg szél fujt, amely a lengyel mezőkön különösen kegyetlenül súvít. Ez a hideg téli szél átjárta testét és meborzongatta. De nem érezte semmi. Nem gondolt kislására, nem eszmélt arra sem, hogy egy sűrű aszony várja messzi elhagyatott egy ellen- zécs nagyvárosban... Csak tovább botorkált a sírok között. De nem látott semmit... Elbukott egy síron, majd újra felkelt... tovább-tovább. Majd újra el- indult... amíg a fűrészfűtől elalélt és ledőlt egy frissen hantolt sírra. Nem tudta kié, nem tudott sem- mit. Az őntudat utolsó szikrája is kialudt benne... Valahol nem messzire a temetőtől egy lublini kis házban utolsót lobbant egy árva chanuka méces lángja. Mint akkor, amikor annak idején elhagyta ezt a tudományokkal szentelt várost.

Másnap reggel a temetőőr jelentette a lublini hitközségnek, hogy egy ismeretlen férfi holttestét ta- lálták meg a sírok között. A sír, a nemrég elhunyt vallásos öreg Juda Chilvetskyé volt... Amikor agnosztikáit, megjutdák kitért és új sirt ástak a másik mellé. Azóta egymásmellett várják az égi har- sonát a lublini apa és szerencsétlen, boldogtalan, ül- dözött fia...

Az ardeali zsidók találkozóhelye

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
Str. Lipseani 7.
Telefon: 462-91
Socec hátamögött. Postavámam szemben
szőrményi erdősi konyha

gondolat minden egyes megnyilatkozását. Egész so- rozat kiváló író — közöttük néhány világhírnévének örvendő is — nyíltan szakított politikai múltjával és elhagyta a szélsőbolddal „Freiheit”-ot, azt a lapot, amely köré eddig csoportosultak Melech Epstein, Ji- lowsky, Opatosu és Perac Hirschbein után most el- hagyta a lap szerkesztését Mose Nadir, a kiváló tollu, szikrázóan szellemes és mély aforizma író is.

Nadir kiválasztását levelében indokolta meg: A level, amely magánviseli Nadir stílusának minden jellegze- tességét, méltán tarthat számot a zsidó olvasó ér- deklődésére. Férfitas és határozott állásfoglalása egy olyan zsidó intellektuálnak, aki eddig a szélsőséges nemzetköziség alapján állott. Nadir levelének egyik részlete így hangzik:

— „Az utóbbi három, különösen nehéz és ke- serves esztendőben különböző alkalmakkor fejeztem ki kételemet azokkal az „illatosított kifogásokkal” szemben, amelyekkel önök fedni igyekeztek az „odaátról” áramló büzt. A telen egy Montrealban tartott népgyűlésen ama meggyőződésemet adtam kifejezést, hogy ha Berlin Berlin, Moszkva meg Moszkva és Róma pedig Róma, akkor ugyanolyan mértékben számomra Jeruzsálem is Jeruzsálem.

— Ezzel (amúgy) kívántam tenni amellett, hogy amennyiben a nacionalizmusra való visszatérés korszákhöz jutottuk el újra, akkor az én lelki- meretem azt parancsolja nekem, hogy én mindene- előtti zsidó vagyok és nem egyéb.

— Klábrándultam, lelkem mélyéig mecsbeve, lemondom együttműködésemet a „Morgen Freiheit” szerkesztésében. Mától kezdve az én érdekeim töké- letesen fedik az igazi halasád és a zsidó nép érde- keit.

— Fájdalommal gondolok arra, hogy azok közé tartoztam, akik gyenge erővel hoztunk létre egy olyan ragadozónak saját husunkkal való táplálásá- hoz, aki kezdetben ártatlan galambnak tűnt sze- meinkben.”

Idáig tart Nadir megrendítő önvallomása, amely mélyesen jellemző kordokumentuma annak, ho- gyan találunk vissza a zsidó néphéz azok, akik más uton keresték a megoldást.

AZ ALASKA TERV

Az új szervezet, amely az amerikai zsidó élet legfelsőbb fóruma akar lenni, foglalkozott már az Alaska tervvel. A mozikon épülő amerikaiok — na- gyon keveset tudnak Alaskáról. Alaksa kétszer olyan nagy, mint Németország. Csak legészakibb része esik a hideg zónába. A japán áramlat éppen úgy melegíti Alaska déli részét, mint a Golt-áramlat Észak Európát. A Csendes óceán partján fekvő részé- nek éghajlata hasonlít Skócia, vagy a Skandináv Ál- lamok klímájához. Alaksa lakossága 60.000 lélek. Van szén, petróleum, vörösréz, chromite, arany, pla- tina bőven ezen az óriási területen, amely kőká- zársra vár. Huszmillió hold erdeje van Alaskának, ami nagy felületet biztosít számára. Öt ezer négy- szög mérföld legelő marhatenyésztést tesz lehetővé. Alaksa kormánya szívesen látná a zsidó menekültek gyarmatosítását. A Conference of Jewish Relations most arra törekszik, hogy az Alaskába való beván- dorlást minden korlátozás nélkül a kvótán felül ki- esközölje az amerikai kormánytól.

Érdekes jelenségek ezek az amerikai zsidó élet- ből, a szervezetek élete, a zsidó statisztika, a híres négerbarát egyetemi tanár halála, az Alaksa-terv mind vetületük az amerikai zsidó életnek, amely je- lenleg a világ legboldogabb zsidóságát foglalja hatá- rai közé...

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin or- donanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24—40

Naptár 5700

Péntek: Kiszlev 26, december 8.

Chanuka 2. napja

Szombat: Kiszlev 27, december 9.

Chanuka 3. napja.

Heti szidra: **מסין**

Heti haftora: **רני ושכתי**

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.21

gyertyagyújtás 4.31

Isteniszület kezdete 4.41

Szombat befejezése 5.37

Ros-Chodes Tévé bencsolás.

Kedden, szerdán, dec. 12—13-án Ros-Chodes

Sabosz Chanuka

5700

Mátiszjahu és fia, a harcban járattan papok gyengeségük és hiatalóságuk dacára sem lártadok el és nem merültek ki, nem hajlottak le a görög bálvány-kultusz előtt, mint az erkölctelen hellenisták, an- rak a kornak asszimilánsai. Nem riadtak vissza a hatalmas ellenség tulsulya előtt sem, s nem vesztették el bizalmukat az örök égi igazságban.

Kéc szom lahajsech. Az Örökkévaló véget vetett a sötétségnek, a görög barba- rizmusnak, amely megrabolta őscink legna- gyobb kincsét: a vallászabadságot, ami egyet jelentett az étellel. Isten véget ve- tett a sötétségnek. Ezekkel a szavakkal kommentálja a midrás a hetiszaksz kezde- rét: vájhi miké — két szom lahajsech. Az égi előrelátás ismeri minden kornak fejlő- dését előre. Akkor is, József idejében ki- nyitotta a tömléc kaput, ahol József évek óta szenvedett és csodákat tett. Tudta, hogy miért szenvedett ártatlanul József, tudta azt is, hogy miért voltak őseink rab- szolgaságban Egyiptomban és miért szen- ved a sötét gáut keserves évezredeim ke- resztül egészen napjainkig, amikor talán egész népi életünk mélypontjág jutottunk.

De a vigasz is kimeríthetetlen. Vigasz- talhat bennünket az a gondolat, hogy a koncentrációs táborok szörnyűsége, a ten- gersen és szárazföldön folytatott keserves életküzdelmünk is célt jelent az isteni ér- telmezésben. A zsidó nép fönnmaradásának csodája talán sohasem volt oly csodálatos, mint napjainkban. A zsidóság, amely min- den támaszt nélkülözött, nemcsak él és lé- tezik, hanem állandó témája az emberiség- nek és a nagy ellenségnek is legnagyobb ellentele. Csak az utóbbi hónapokban hal- lott el a nagy gyűlölködés, mert a nagy európai demokráciák elleni harc, a zsidók elleni nagy hájrat háttérbe szorította.

Gyűlölnék és ellenségként kezelnek bennünket. Vajjon miért? Talán még most is „főlényes”-nek tartanak bennünket, hol- ott nagy részük nyomorog és keserves élet- küzdelmet folytat a létért.

Hogyan is volt annakidején a bibliá

időkben? A vékony, kiszáradt kalászkok el- nyelték a kövéreket. Most is! Hiába talál- ták ki a numerus klauzúszokat, a gettópa- cokat, a zsidó leletséget és tudásszomat nem tudták tulszárnyalni és visszarúszítani.

A midras szerint József ősapánk két évvel tovább szenvedett börtönében, mert bizott a főpohárnok segítségében. A zsidó népet is azért érték az utóbbi években a rettenetes megpróbáltatások, mert sokan közülünk a civilizált emberiség szolidaritá- sában bíztak és lehetetlennek tartották, hogy a középkor rémségei megisméllője- nek.

Nem vigasz számunkra, hogy az elle- nünk folyó hétéves háború hatalmas nagy konflagrációvá nőtte ki magát. Még az sem vigaszaló, hogy ellenségeink közül is százezrek menekülésre vannak kényszár- ritve. Ez nem vigasz, csak az, hogy csor- dultig van már a pohár és a háborus ese- mények szemmeláthatóan meg kell érle- ljen a megváltás és hazatérés jobb korát, amelyért buzgón imádkoznak a tönkretett, földöntúli zsidó milliók.

A makabekusok feláldozták életüket az Örökkévaló nevéért. Mi sem zárkózha- tunk el a komoly áldozatkészségtől, ami- kor bajjutott testvércink megsegítéséről van szó. Ossze kell fogjunk egységesen a nagy szociális problémák megoldásában és erre nagyobb szükség van, mint valaha. Akkor majd, ha mi megesszük kötelessé- günket, bizhatunk abban, hogy a Minden- ható is újra csodát fog mutatni, miként azt őseinkkel tette. Ismét megvalósul majd az Ige: mely szerint, akik Istenben bíznak, azok újra erőre kapnak és szárvnya kelnek, miként a közszáli sasok. És az Örökkévaló véget vet a szenvedéseknek, a nagy-nagy sötétségnek, amely körülvesz bennünket és újra boldog lesz Izrael...

Sannicolaulmare. Dr Feldman Samuel főrabbi.

— A revizionista munkások újból fel- vették a munkát. A revizionista munkások, okik Petach-Tikvában zavargásokat ren- deztek, mert a Petach-Tikva és Lidda kö- zötti országút építésénél foglalkoztatók réhány társukat elbocsátották, újból fel- vették a munkát. A munkés-elbocsátások ügyében a revizionista munkásság kép- viselői tárgyalni fognak az általános munkásszövetség képviselőivel és remé- lik, hogy tartós megegyezést köthetnek.

— A narancs-szüret kezdete. A palesztinai narancstermő kolóniának a napok- ban kezdődött meg az ezévi narancs-szü- ret. Ezzel kapcsolatosan tárgyalások foly- nak a munkásszervezetek és az ültetvé- nyesek között a munkabérek kérdésében. A háború következtében beállott nehéz helyzetbe való tekintettel a termelők a munkabérek csökkentését kérik a mun- kásoktól.

LEGIDEÁLISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ, epehajtó a dr Földes-féle „Solvo” pirula. Székreké- dés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfuadás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gy- gysulást nyújt. Egy doboz ára 20 lei. Minden várost és vidéki gyógyszerteráben és drogeriában kapható.

Friss töltésű
Hebe
ásványvíz érkezett 1 literes és fél literes üvegekben
Megrendelhető:
Rothbari és Salgónál
Nicu Filipescu utca 23. — Telefon 2770.

Öregségem könnyű lett, mert visszakaptam egészségemet...

ezt írja nekünk levelében C. Georgescu ke- reskedő T-Măgurele, Str. Căpt. Stăncu- lescu 12, aztán így folytatja:

...71 éves vagyok. Evek óta gyomor- bajban szenvedtem és szédüléseim voltak annyira, hogy ágyban kellett maradnom az erős gyomorégés és erjedési fájdalmak miatt. Két üveg GASTRO-D. elhasznála- sán után gyomrom teljesen helyrejött. Hála- mellett ajánlottam ezen kitűnő gyógyszer- mindazoknak, akik megkérdezték tőlem, miként lehetséges az, hogy makkegzsé- ges lettem, amikor azelőtt olyan súlyos gyomorbetegségben szenvedtem... E levelé há- lálkodó szavakkal végződik.

A GASTRO-D. gyógyszer ma már olyan közkinccse az emberi társadalomnak, hogy sokszor alig diagnoszkálható gyom- or-, bél-, epe-, vese- és májbetegé- géseknél, emésztési zavaroknál rövid kura után kitűnő eredményeket érte el vele. Orvosok is ajánlják.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárak- ban és drogeriákban, vagy postán megren- delhető 140.— lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerterában, București, Calea Victo- riiei No. 124.

— Javult az Olaszországban élő kül- földi zsidók helyzete. Az Olaszországban élő külföldi zsidók helyzete az utóbbi időben jelentékenyen javult, mert az ország hatóságok most már nem hájtyák végre olyan szigorúsággal az Olaszor- szágbán élő külföldi zsidók kiutasítására indított kampányt.

Gondos feleség ledörzsöli fáradt urat
DIANA-val

— KÁHÁN FRANKL SAMU GYÁSZÁ. Káhán Frankl Samu, a magyarországi ortodox központi iroda elnöké súlyos csapás érte. Szombaton este meghalt Maramaros- szigeten Káhán Mechel, a központi iroda elnök édesapja. Váratlanul érte utól a ha- lál a 79 éves kiváló embert, aki mindenkor a Tóra szellemében élt és jötkénységáruó közismert volt. Ahhoz a zsidó réteghez tartozott, amely mindig össze tudta egyez- tetni a világi foglalkozást a legszigorubb vallási szellemmel és aki szent kötelessé- gének tartotta, hogy folyton tanuljon, bu- várkodjon és élete céljául a Tóra eszméi- nek megvalósítását tűzte ki. Rabbnikus család ivadéka volt az elhunyt, dédapja volt a „Kün teresz Hasztékajsz” lángel- méjú szerzője. Az elhunyt Káhán Mechel násza volt Rabbi Avrohom Frankl-nak, a magyarországi ort. iroda kiváló volt elnö- kének és R. Wolf Pappenheimnak, az ortodoxia kiváló vezéralakjainak. Káhán Frankl Samu a magyarországi orth. Iroda elnöke. Pappenheim Izidor pedig a szlovenszkói ortodox Iroda volt elnöke. A temetés hétfőn délelőtt ment végbe a maramarosszigeti zsidóság osztatlan nagy részvéte mellet. Káhán Frankl Samu elnök nem vehetett részt a temetésen, csak az országhatárig juthatott, mert nem kapott beutazási engedélyt. A gyászoló országos elnök gyász- dában osztozik az egész ortodox zsidóság.

— RITMIKUS TORNA-ISKOLAJÁT: AXELRAD ALICE TORNATANÁRNO MEGNYITOTTA ORADEA, STR. EMI- NESCU 2. sz. alatt. Speciális gyermekcso- port. Felnevelésük számára külön kurzusok. Értekezni délután 3—7 között.

sem lehetett egyik napról a másikra elfeledtetni. Dolgos, szorgalmas nép, amelynek nagy jövője van.

— És a zsidók? — Hosszúdomotnak a környezetben. Nemcsak abban, hogy a második generáció már az éghajlatnak megfelelően elszököl és karcsúbb lesz, hanem természetben is „finn” lesz. Mind korrekciót és szorgalmas, nincsen közöttük „Jutimensch,” mert tudják, hogy az ilyeneket nagyon lenézik a finnek és nem volna köztük maradandó. A finnországi zsidó, még a bevándorolt is, tisztelt tagja a társadalomnak. Vannak közöttük gazdag gyárosok és vállalkozók, természetesen ének eleget olyanon, akiknek állig van egyik napról a másikra.

Jól emlékezem Federbusch íróbról szavaira, a melynek akkor „emmi hasznát” nem láttam, de megmaradt bennem, mert érdekes emberek beszélgetését mindig jól elraktározom memóriámban, mert nem tudni, mikor van rá szükség? Most, hogy hullanak a bombák a finnek soktávu országára, vajjon mi van Rav Federbusch-al, a finn zsidóság vezérével, aki azóta — tudomásom szerint — a finn parlamentnek is tagja lett és a finn zsidóság országos képviselője...

8.

A LADOGA TONAL ARTATLANOK VÉRE ÖMLIK...

A zsidó sors végzettszerűsége. Két és félszáz évvel ezelőtt még egy boldog ország kiküldötte a cionista világkongresszusra s lehet, hogy most e pillanatban, amikor a sorokat from, szintén a menekültek között van. Talán egy székelyen vonul el a fővárosból a többiekkel, de lehet, hogy ott áll őrhelyén és nem hagyja el nyáját. Azokat a zsidókat, akik egy-két évvel (talán hónappal?) ezelőtt nem is képzelték volna, hogy ide jutnak. De az európai politika zavarossága nem kíméli az olyan derék kis népeket sem, mint a finnek. A Ladoga-tónál harcok folynak, orosz pilóták és pilótanők, ejtőernyős csapatok ereszkednek le a magasból, ár-talan gyermekek halnak meg, — mert így kívánja egy vagy két nagyhatalom politikája.

Sokat gondolok a napokban az én „finn” barátomra és jóismerősömrre, a helsinki-i íróbrára, aki az Ahavér sorsát kellett vállalja a többi zsidó szízekkel együtt, akik ebben a nyugtalan világban nem tudják, hogy holnap hol hajtják álomra gondterhel, sorsüldözött fejüket...

Nem csak az árulója a zsidóságnak, aki kikeresztelkedik, hanem...

Áruló az, aki nem vesz részt a zsidóság keserű önvédelmi harcában

Minden hitközségi fogyasztási adó a kisembert sújtja mindaddig, amíg progresszív adórendszerrel nem teszik igazságossá az aránylagos közteherviselést

Az utóbbi hetekben több ízben írtunk a „Népünk” hasábjain azokról az anomáliákról, amelyek mindjohab napvilágra kerülnek az erdélyi zsidó közéletben. Nem gáncoskodás és kákán csomót keresés ez, hanem az a legidőbb cél vezetett tollunkat: hogy legyen egészségesebb a zsidó közmórá. Lapunk főszerkesztőjének a legutóbbi számunkban egy erdélyi zsidó vezető lérfiu elmondotta lesújtó véleményét azokról a csunya kinövésesekről, amelyek mint beteg kelevények csak elrújtják és beteggá teszik az erdélyi zsidó közéletet. Nem szabad addig nyugodnunk, amíg nem alakul ki egészségesebb fellegás ezen a téren. És ezért mindaddig tovább folytatjuk ostarozásunkat, amíg nem segítünk ezeken a beteg ügyeken.

Ezuttal szintén egy beteg kinövésessel kell foglalkoznunk, amelyet emines feladatunk a nyilvánosság előtt taglalunk, mert ezáltal remélhetjük, hogy végeredményben mégis jobb lesz a helyzet, mert ha így tart tovább, valósággal katasztrófalissá válhat.

Egy nagyváradi esetből kifolyólag kell foglalkoznunk újra a kérdéssel. Az ortodox hitközség egyik napról a másikra leemelte a libavágatás díját 20 lejéről 26 lejre. Ha csak a könnyebb végénél fogjuk meg a dolgot és befolyásolatlani hagyjuk magunkat a demagógiától, akkor rögtön rávág-hatjuk, hogy: súlyos igazságtalanság ez a szegény fogyasztó közönséggel szemben,

mert nem szabad ilyen eszközzel emelni a hitközség jövedelmét.

Kétségtelen, hogyha így vesszük a kérdést, akkor némiképpen igazat kell adjunk a zuglódóknak. Mert miért fizessen minden libavágatás után a nyolcgyermekes proletár, — ha szombatra mégis hiust akar adni családjának — 26 lejt. Miért fizesse meg az is, hogy a jómóduak nem akarnak adót fizetni?

BETEG ADÓMORÁL.

Nem tagadjuk, hogy a nagyváradi ortodox, de más erdélyi hitközségekben is renkívül beteg az adómorál. Hihetetlennek tűnne, ha nem saját magunk győződünk volna meg róla, hogy a legnagyobb immoralitás uralkodik ezen a téren.

Bámulatos kicsinyeskedés, rosszindulat és hihetetlen rövidlátás uralkodik az adófizetés terén. Egymásután tudnánk száz és száz konkrét esetet felsorolni, amire elbámulna az olvasó. De most csak általános-ságban foglalkozunk vele. Ismerünk leg-olább ötven nagyváradi középkereskedőt, akik az utóbbi időkhben különösen jól ke-restek, de sohasem volt kisebb jövedel-mük, mint huszezer lejt havonta. Ezek az urak, akik feleségüknek — minden szivfaj-dalom nélkül tudnak egy kétről 20.000 lejért venni, akik estenként 3—400 lejes tömördifferenciákat tudnak kifizetni, akik csak fekete kávéra költenek el naponta 40 lejt (tehát egy hónapban 1200.—, évente 14.400 lejt), s amikor megnézzük a hitköz-

ség adókönyvét, kiderül, hogy ezek nagy-nehezen fizetnek az ortodox hitközségnek évente 600 lejt adót, tehát havonta 50 lejt, valamivel többet, mint egy napi kávéházi teketekavé árát.

Ezért kellett emelni a libavágatás árát is 20 lejről — 26 lejre. De ennek meg kell szünni! Ez a furcsa és beteg félmentáltság meg kell szünnön! Annál inkább szomorú ez, mert a szegény embernek minden nap van leróni valója a zsidósággal szemben. Az a mindennap templomba járó kisember, ha csak reggel és este 2-2 lejt ad a kol-dusoknak, már ez maga több, mint amennyit a templomba és nem a kávéházban, szin-házban és klubban járó jómódo ember ad évente a hitközségnek. És ez a kisember jár a rituális fürdőbe is, ez a kisember nő-derol, ez a kisember vesz sok páskát, mert sok a gyereke, ez a kisember fizeti tulajdonilag a gabellát, tehát ez ad min-dentre: fogyasztási adók címén. Viszont a jómódo embernek, aki 600 lejt fizet évente, legalább 20.000 lejt hitközségi adót kellene fizetnie.

MIÉRT KELL AZ EDDIGINÉL NAGYOBB ÁLDOZATOT HOZUNKI?

Válaszolunk arra is, hogy miért? Hogy a fogyasztási adók kisebbek legyenek, hogy az iskolákat jobban és be-csületesebben lehessen szubvencionálni, hogy ne éhbéért dolgozzanak a tanítók és tanárok és hogy a hitközség a fontos és életbevágóan jelentős ténykedésinél ne akadjon meg. Az adózásan keresztül kell a jómódoaknak progresszív módon a hitköz-ségi teherből részt kérienne, hogy így jusson pénz mindnre. Jussón az állampolgársági ügyek elintézésére, az emigránsok segé-lyezésére, költségeiknek ellátására, lesze-gyenedett hitorsosaink intenzív támogatá-sára, haladó jóléti és szociális intézmé-nyeink fenntartására...

Az általános szegénység nőttön nő és mindenki minden alkalommal elsősorban a hitközséghez menekül. Idegen állampolgá-rok utaznak itt keresztül, (haladváros lévén, majdnem mind Nagyváradon át veszi útját, hogy Bukaresten át Konstanzába menjen!) akiket segíteni kell. Ez a segély-összeg százezrekre rug, de milliókat kel-lene kitegyen évente és végeredményben X vagy Y kereskedő, aki áldozatkésznek is tekinti amellet magát, azt várna, hogy az ő harminc ketekéjének értéke ellenében mindenről gondoskodik a hitközség.

Hol a hitközség? Kialtja elégedetlen hitsorsosunk bőszen a nála akciözknál, amikor bármilyen ügyben jönnek hozzá. De amikor adóját lel akarják emelni, nin-csen olyan sirató asszony, aki úgy tudna sírni, könyörögni, nyavalyogni, mint sok. Igen sok tehetős ur, akinek nincsen és nem is volt sohasem adómorálja — a hit-községgel szemben.

Az államnak, városnak szó nélkül fi-zet mindenk. Jól is teszi! Állampolgári kötelesség! De miért fizet csak annak? Mert nyakán van a végrehajtó! Viszont az a szegény zsidó inkasszáns hiába jár hozzá, meg azt a keveset is nagynehezen fizeti ki, amit eddig kiróttak rá.

TELJESITSE MINDEN ZSIDÓ KÖTELESSÉGÉT!...

Jó volna, ha az adómorál hiányában szenvedő nagyváradi és más városbeli zsi-dók egyszer időt szakítanának maguknak attól az imádtól és a világon legjobban szeretett ügyektől (tabban szeretik, mint az Istenüket, gyerekeiket, asszonyaikat, mint a zsidóságot) és elmennének a hitköz-séghez és végignéznék, hogy mennyiben és hányféle címen veszik és akarják igénybe-venni a zsidó közösséget. Teljesítse minden zsidó első és leg-

Advertisement for URODONAL medicine. Title: 'Vérbetegség és azok következményei'. Subtitle: 'Börbetelegés — Vérkeringési zavarok Vízértőgűlölés és nagyfokú érlelmeszesedés'. Description: 'A mai lózos életünkben, amikor gyorsan eszünk, amikor az ember tulle-heli magától, ritka, hogy a salaklerakódások ne gyűlnének össze az izmok és idegcsövek között, ugyanakkor ne szűkítik meg a vérekeket, megme-reve a tagokat és megmérgezzék a vért. Az Urodonnal a székrekedési mérgezés, zsíradék, azoxalv, cholesterola, húgysav, kíméletlenül kikarodik. Az Urodonnal a szervek meg vannak védve a vértődufástól és azok műkö-désére nem hat zavarólag.' Image: Profile of a man's head with dots indicating skin conditions. Logo: CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY, MEGBIZHATÓ MÁRKA.

eminensebb kötelességet! Fizessen tehet-ségéhez mérten hitközségi adót! Elvégre a hitközség ma egy kis zsidó államiság lé-nyezését helyettesíti, de ki látott még „alla-mot,” amelynek nincsen rendes adófizető gárdája?

Erdély valamennyi hitközségében eme-lik az adókat. Joggal emelik és mindenki árulója népének, aki ez alól mindentéle cí-meken ki akar bujni. Sőt! Akik nagyon és minden eszközzel ki akarnak bujni a tisz-tességes adóemelés alól, azokat pellen-gére kellene állítani.

Nem volna nagyon szép eszköz, de fel-tétlenül célravezető. Mert ki kell itani az immoralitást a zsidó berkekből. Nem csak az az áruló, aki elhagyja a zsidóságot és kikeresztelkedik, hanem áruló az is, aki vagytonánál és jövedelménél fogva részt vehetne a zsidóság harcában, abban a ke-serű önvédelmi harcban, de kibújik alóla, mert egyetlen felteve van és az a Pénz!

Beteg emberek ezek? Akik azt hiszik, hogy ők szerződést kötöttek a Teremtővel, hogy tőlük soha egyetlen banit sem vesz-

nek el? Hány milliószor kellene nekik el-mondani, hogy: okuljatok kicsinyen, kapssi zsidók. Okuljatok a német, osztrák, cseh és lengyel zsidók sorsán. Ha pedig meghal-tok: nincsen zseb a halotti tuhá... Nin-csen zseb... nincsen csekküzlet... és bankbetét.

Az egészségtelen adómorálon segíteni kell. Fizessen mindenki jövedelmének meg-megfelelő adót. Mert akkor nem kell emelni a gabellát 20 lejről — 26-ra.

Mi elvárjuk is, hogy ugy a gabella-emelés, de az egész gabellarendszer átme-neti legyen! De amíg rá nem szorítják a jómóduakat, hogy tisztességes adót tizes-senek, addig a legigazságatlanabb adóemé-hez kell fordulni, a fogyasztási adóhoz. Példaként állítjuk oda az aradi nyugati szertartású zsidóságot, akikben van adó-morál, mert ők megoldották a kérdést és az valóban így egészséges: nem pedig ahogy a legtöbb ortodox hitközségben van, hogy minden teher a szegény embert sújtja...

A temesvári egyesült hitközségek példás tevékenysége

Temesvár. — Amíg a legtöbb erdélyi hit-községben még mindig csak tanácskozások folynak arról, hogy a változott helyzet által teremtett új feladatokat hogyan oldják meg és milyen formában valósítsák meg, addig a te-mesvári egyesült hitközségek Nyíri Jenő hit-községi elnök vezetése mellett a zsidó kultúra, átképzés és szociális munka szolgálatában pél-daadó tevékenységet fejtenek ki. A zsidó élet minden területére kiterjed a hitközség figyel-me és a hitéleti feladatokon kívül népköz-ségi teendőket is betölt. Elégé nem hangsú-lyozható nagy jelentősége van ennek, mert a temesvári hitközségek ezzel a tettükkel meg-tették az első lépéseket azok felé a nagy tör-ténelmi átalakulások felé, amelyek a jövőben meg kell határozzák és át kell formálják az összes — eddig csak hitéleti feladatokat be-töltő hitközségeket. Kimagasló érdeme van e-ben a példátmutató teljesítményben Nyíri Jenő vezérigazgató-elnöknek, aki korszerű ujtásokkal valóban ébrentartja hitközsége minden tagjának érdeklődését a zsidó közö-ség ügyei iránt és ráteremtésével az áldásos fejlődés útjára vezeti hitközségét.

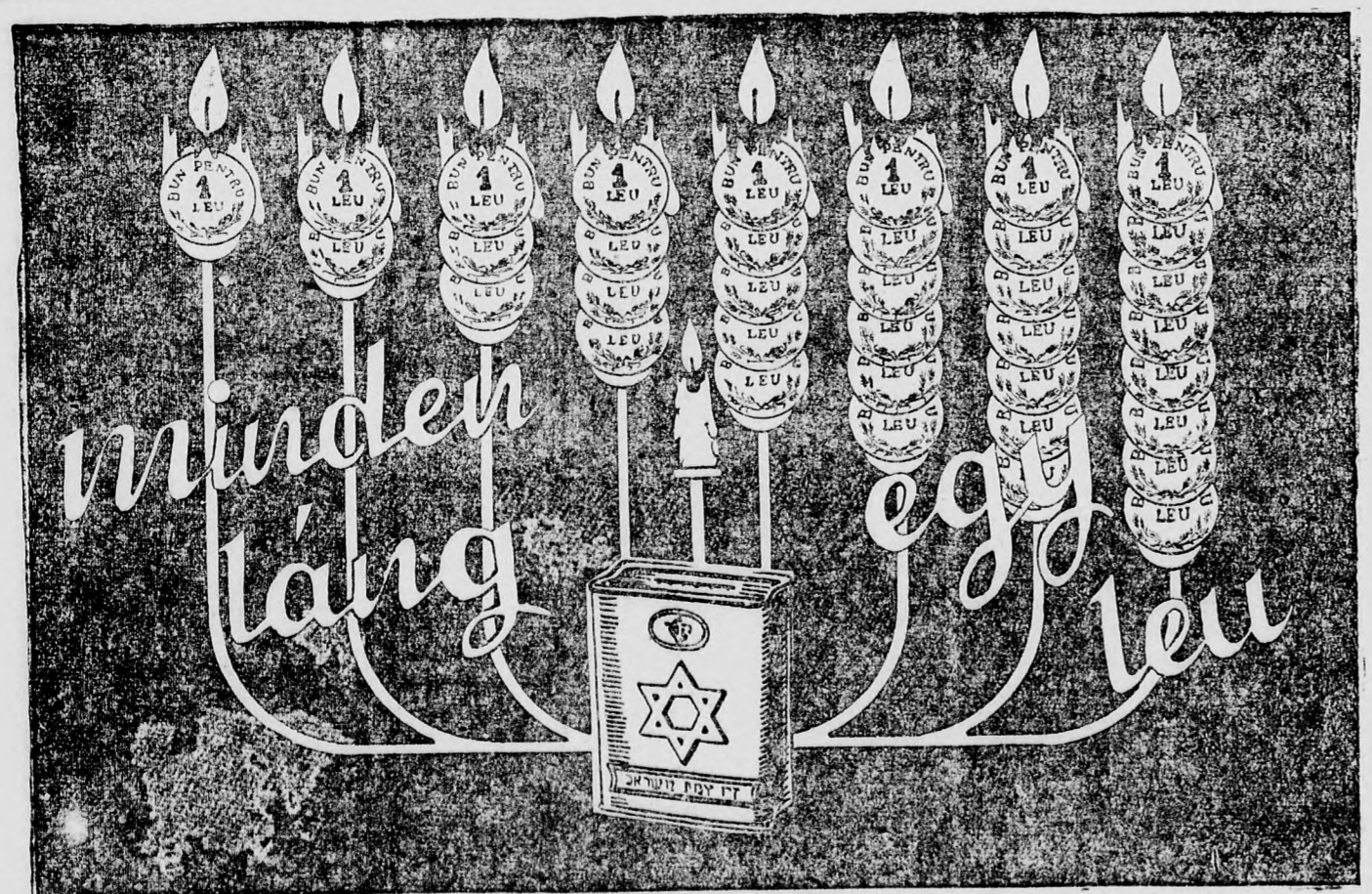
A kulturprogram keretében olyan előad-sok megtartását vették tervebe, amelyek a zsidó szellemiséghez való maradéktalan visszatérés útját egyengetik. Nyíri Jenő elnök az első ilyen kulturmegnyilvánuláson hébernyelvű be-szédben tett hitet és eszmeiség mellett. Ugyan-cs a szellem áradt Dr. Duchsler Miksa íróbról előadásából. Komoly művészi élményként szá-

mit dr. Markovitsné Kállai Ibeknek Buchtól a „Kol-Nidre” című zenei interpretálása. Ennek a fiatal zsidó asszonynak további zenei sze-replésétől nagyon sokat vár a helybeli műve-zértő közönség. Dr. Markovitsné dr. Eisikovits Miksa, az országzerte ismert komponista ki-sérte zongorán. A második kulturmegnyilat-kozáson Bíró Dezső métrók tartotta meg elő-adását a „Teremtő erő” címen. Török Janka pedig Goldfaden zenei műveiből énekelte a nála már megszokott művészi készséggel és ráteremtéssel.

A temesvári hitközség nagy súlyt helyez az átképzésre. Számos praktikus kurzus és enhez hozzájáruló nyelvoktatás bizonyítja a legjobban, hogy a hitközség minden áldozatra hajlandó, hogy nehéz köteletettségeinek eleget tessen. A hitközség több héten keresztül szövetségi tanfolyamot tartott renn, mely iránt érthető módon várososszerte nagy érdeklődés nyilvánult meg. Most aztán főző és sa-bászati kurzusra kerül sor.

A már évek óta működő és gyerekek gon-dozására beállított Napközi otthon mellett most egyidőben két népkönyvtár is kénytelen volt felállítani. Többszáz összeroppant zsidó egzisztencia jut ilyenformán naponta meleg tál ételhez.

Egyszóval: az itteni hitközségek Nyíri Jenő elnökkel az élen minden lehetőet elkövet-nek, hogy a mai idők szellemének és követel-ményeinek megfeleljenek.

Ahányszor egy-egy gyertya lángja fellobog annyiszor adjunk 1-1 lejt a földért és az erdélyi allijáért

Koppenhága. — Egy dán lap berlini tudósítója szerint az összes Német-Lengyelországban élő zsidókat kötelezték, hogy sárgaszínű Dávid-csillagos karszalagot hordjanak. Ugyanazon rendelet előírja, hogy egyetlen lengyelországi zsidó sem rendelkezhet a bankokban kétezzer zlotinnál nagyobb folyószámlával. Az ennél nagyobb összeget a hatóságok az állam javára elkobozzák. Szabályozták a zsidók bankügyleteinek nagyságát is és megtiltották, hogy zsidók hettől 250 zlotinnál nagyobb összegeket vehessenek fel a bankokból.

London. — A napokban tették közzé a németek által megtorpedózott Athenia gőzös áldozatainak névsorát, akik között több zsidó van. Az életüket vesztett zsidó menekültek között van Henri Braunschweiger 33 éves ügyvéd, Hildegard Ehrlich 16 éves, Ana Gach 13 éves, Lote Künstlich fiatal leányok, a 35 éves Arthur Lurie, a 27 éves A. Socher és Edith Lusztig, a 32 éves Felice Springs, a 13 éves F. Stedland, a 7 éves Rebeka Stedland. Az angol áldozatok között van a 31 éves Sera Godman zsidó nő is.

Amsterdam. — Egész Hollandiában nagy felháborodás uralkodik még most is a 8300 tonnás Simon Bolivar holland utasszállító gőzös katasztrófája miatt, amely mint ismeretes, német aknára futott. A hajón tartózkodó 400 utas között, mint utólag jelentik, számos németországi zsidó menekült is tartózkodott, akik Chilébe és más délamerikai országokba akartak kivándorolni. A Simon Bolivar 85 áldozata között így tehát több zsidó menekült is van, részben gyermekek, de a megmenekült zsidó menekültek is elvesztették minden vagyonukat a katasztrófa alkalmával.

Chicago. — Az amerikai Mizsachi rendkívül konferenciát tartott Chicagóban. A konferencia kilátványi szövegét meg most is a 8300 tonnás Simon Bolivar holland utasszállító gőzös katasztrófája miatt, amely mint ismeretes, német aknára futott. A hajón tartózkodó 400 utas között, mint utólag jelentik, számos németországi zsidó menekült is tartózkodott, akik Chilébe és más délamerikai országokba akartak kivándorolni. A Simon Bolivar 85 áldozata között így tehát több zsidó menekült is van, részben gyermekek, de a megmenekült zsidó menekültek is elvesztették minden vagyonukat a katasztrófa alkalmával.

Tel-Aviv. — Négy kis hajón, közöttük egy motorcsónakon öt-ház zsidó és nemzsidó szállt partra Tel-Avivban. A hatóságok mindannyiukat őrizetbe vették és a saraftánál tőborba internálták őket. A bevándorlók nagyrésze Bulgáriából származik.

Bucuresti. — A Zsidó Világkongresszus genfi irodájának megbízásából Bucurestibe érkezett A. Reiss mérnök, a varsói Palesztina Hivatal volt elnöke, hogy kivizsgálja a lengyelországi menekültek helyzetét és módot keressen azoknak főleg Palesztinába való kivándoroltatására. Reiss mérnököt a Zsidó Világkongresszus elnökének, dr. Nachum Goldmannak ajánlása útján kihallgatáson fogadta Grigore Gafencu külügyminiszter, akivel meg tárgyalta a menekültek romániai helyzetét, míg a lemondott közrendészeti miniszterrel, G. Marinescu tábornokkal az emigrációs tartózkodásának módjait beszélte meg. A román kormány a kérdéssel szemben határozott jóindulatot tanúsít.

Róma. — Az olasz hitközségek szövetségének nemrég elhalálozott elnöke, Frederico Jarach helyébe dr. Dante Almanni választották meg. Az új elnök a zsidó törvény életbe lépésétől kezdve öt olasz tartomány prefektusa volt, közöttük Nápoly tartományé is. Almanni dr. Olaszország egyik legnépesebb zsidó családjának sarja. Családjá még a spanyol inkvizíció idejében telepedett meg Olaszországban. Az új elnök hatvanöt éves. 1932 és 1936 között Almanni dr. a pénzügyminiszterium államtitkára volt. A Marcia su Roma ideje óta tagja volt a faszio pártnak.

Stockholm. — Névtelen északurópai adományozó-nő öt ezer font értékű kövénnyel adományozott a Keren Kajemelnak, a zsidó nemzeti felújításért alapnak. Palesztinai látogatása alkalmával ugyanez az adományozó néhány évvel ezelőtt szintén öt ezer fontot ajánlkozott a Zsidó Nemzeti Alapnak.

— CHANUKA SZOMBATJA — A NAGYVÁRADI ZSIDÓKÓRHÁZ SZOMBATJA. Egész Erdélyben élénk visszhangot és mély benyomást keltett a nagyváradi Zsidókórház fenntartó testületének felhívása Erdély zsidó hitközségeihez, amelyben ennek a nagymultu, emberszeretettel szentelt kiváló intézmény részére kért áldozatkész pártfogást. Mint az előjelek mutatják, ennek a kérésnek Erdély minden hitközsége területi elhelyezkedésre való tekintet nélkül a legnagyobb készséggel eleget fog tenni. Mindennél megtörténtek az előkészületek arra, hogy a Chanuka szombatja a zsidó templomokban és imaházakban minél imponzánsabban tanúságtételt jelentsen aránnyal, hogy Erdély zsidósága megértette a nagyváradi Zsidókórház felhívását és elismerésének jeleitől le fogja róni zsidó kötelességét ezzel az oly nagymultu és nagyjelentőségű intézménnyel szemben.

— 6286 IPARENGEDELTY VONTAK EL A FELVIDEKI ZSIDOKTOL. (Budapest.) Telegi Pál gróf miniszterelnök beszédét mondott és ennek során kitért a felvidéki és ruszinszkói zsidóság kérdésére is. A Felvidéket — mondotta — az iparengedélyek kérdését véglegesen elintézték. 34.179 iparengedély közül 10.768 volt zsidóké, és ezek közül 6286 iparengedély megvonását javasolták. Ezzel az eredeti 30 százalékról 16 százalékra csökkent a zsidók arányszáma. Kárpátalja kérdésével foglalkozva, kijelentette azután Telegi, hogy ott az egész kereskedelem majdnem tisztán zsidóké, és a lakosság nagyrésze erősen függő helyzetbe került zsidó kereskedőtől. A kormány próbál ezen a helyzeten segíteni, de az italmérségi jog, trafikjog ügyében nehézségek vannak, mert nagyon sok község van, ahol sehogyan sem lehet más kereskedőt találni, mint zsidót, sőt ez fennáll sokhelyütt még a falusi kovácsokra is.

— Meghalt az újfehértói főrabbi. Sulyos csapás érte a magyarországi ortodox zsidóságot Rosenbergsz. Saul újfehértói főrabbinak 75 éves korában bekövetkezett halálával. A zsidóság egyik büszkesége volt az elhunyt főrabbi, aki nagy tudós volt és a történelmi tradíciója Újfehértónak 41 éven keresztül volt szellemi vezetője. Haláláig nagy részvétet keltett mindenütt, ahol a nagytudású, mélyszépséggel és szeretettel. Több helyen hívei nevével imaházakat neveztek el. Olyan éles tudósa volt, hogy még külföldön is igénybevételek nagy és komplikált peres ügyekben. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, közöttük Rosenbergsz. Salomon, a nagyváradi ort. hitközség elöljárója is.

— Eljegyzés. — Weisz Jakab leányát, Szerénát (Pir) eljegyezte Rosenfeld Emláné (Szászrégen). — Minden külön értesítés helyett.

— A kolozsvári Poel Hadati Hamizsachi szervezet jól sikerült estélyt rendezett szombaton. Dávid Áron, a szervezet elnöke üdvözölte a megjelent vendégeket, ismertette a tanszorosított Melave-Maika estélyek tradicionális jellegét. Nussbaum Mihály a heti szidrából idézve, a lesvéit együttműködés fontosságát hangsúlyozta. Dr. Heller József a zsidó közintézmények jelentőségével foglalkozik. Dr. Pistiner Avram, Rosenzweig Emanuel és Mandel Jenő nagy tetszéssel fogadták beszédét után, Albert Nándor zárta be a szépen sikerült estélyt.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

H-U-M-D-R

A HAZIORVOS
Nagy Frigyes, a szellemességét kedvelő nagy uralkodó, tudvalevőleg barátától ószinteséget kívánt. Ő maga is szívesen tréfálkozott, ha fő kedve volt. Egyszer, ilyen hangulatában, zsidó háziiorvosával cseplődött.

— Vallja be, kedves doktorom, hány embert küldött a mávilágra, amióta a mesterségét űzi? — kérdezte főle nevére.
— Az orvos mosolyogva hajtotta meg magát uralkodója előtt és merészen válaszolta:
— Sire, körülbelül háromszázezerrel kevesebbet, mint felséged.

CROMWELL ÜNNEPLÉSE
A nagy, főleg totális államok vezetői és politikusaival jól ismerik a főmeg lélektanát és bizony nem sokra becsülik a főmeg véleményét, amellyel jól tudják, mit ér. Iskolaépítésnek az az eset, amikor Cromwell, a nagy angol államférfi diadalmenetében vonult végig London utcáin. Tisztelettel felvezették, hogy népszavazásra töltsék, milyen iratózatot nagy főmeg verődött össze az ő ünneplésére. Mire Cromwell lenézett lefelé:
— Ugyan kérem — mondta, — pontosan ennyit, vagy még többen lennének jelen, ha történetesen a — veszőhelyre vinnének...

ÖNVELEM
Egyik falu szövetkezeti igazgatója valamelyik nap beállított Kleinhez, az egyetlen zsidó vezérkereskedésbe és azt mondta:
— Nézze szomszéd, maga már megtért a nyugalomra, adunk magának készsázezer lejt, csukja be az üzletét és ne csináljon konkurenciát a szövetkezőnknek.
— Szó sincs róla, — felelte röviden a sarokba szorított zsidó szatócs.
— Ugy? Hát ha nem csak be így, majd becsuknásként!

— Az igazgató dühösen elrohant és a szövetkezőt másnap készsázezer lejtet írt ki a kávé árát. A szatócs is... A szövetkező lement 160, majd 150 lejtet, de hirtorosan is!

Egyik nap, mikor a kávé ára már 50 lejt volt, a szövetkezőt igazgatója meint felkereste a zsidósékat.
— Nézze Klein ur, — mondta neki — maga mindent rá fogja fizetni erre a háborúskodásra.
— Nem biztos — felelte Klein.
— De biztos! Mi nagy tükérelt dolgozunk, a liuk a harcot, de maga az ötven lejté kávéra kilöknéket legalább métegyezerennyit fizet rá.

— Dehogy fizetek rá, — hunyorgatott Klein — hiszen én is magunkól veszem.

DÁLESZ
Két kereskedő találkozik az utcán. Az egyik nemrég még nagyon gazdag ember volt, de hát a nehézségek ott sem kímélték meg. A másik megkérte tőle:
— Na mi az, barátom, az idén nem ment Pösztynébe?
— Nem. Minek? Itt van az a kitűnő Félix fürdői forrás, minék kell egy erdélyi embernek Pösztynébe menni?

— Az igaz. Na és a felesége és a kedves leányai az idén nem mentek a Lidőre?
— Nem. Minek? Itt van ez a remek városi strandfürdő, a váradiaknak igazán nem kell a Lidőre menni.
— Persze, persze. Na és a kisfia, aki minden évben Svájcba szokott menni, az idén nem ment Svájcba?
— Nem. A kisfiám elment a cserkészekkel két hétre téborozni, én mondom magának, az egészségesebb, mint Svác.

— Hovné, hovné — rázza a másik helyeslőleg a fejét, azidén csak úgy maga cő mondja:
— Eigenümlich, was für e Gewüre der Dalesz hat.

KÖRÜLBELŐL
A fuksarszágról híres családnál vendégek vannak ebéden. Ebéd után egyik vendég megkérdezi a másiktól:
— Te föltakált?
— Körülbelől?
— Hogy hogy körülbelől?
— Na, még meg tudnék enni két szelet teriét, egy főt lúst és egy sültet.

MI AZ A TEKINTÉLY?
Liebnerl veszekszik az úrszával:
— Majd megmutatom én, ki parancsol ebben a házában.
— E kunszt — mondja Liebnerl — azt mutat meg, hogy ki engedelmesebb?

ORVOSOK EGYMÁS KÖZÖTT
Dr. Mark: Tudja kolléga ur, el kell önnnek va'ami mondanom. Olyan dolgot történt ma utasni velem, amilyen még nem történt, amióta csak orvosi gyakorlatot folytatok.
Dr. Kun: Nono, kedves kollégám, talán sikerült valamelyik betegét meggyógyítania?

NEPUNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor** | **REVISTA EVREIASCĂ** | Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Zsidó milliók könyörögnek bebocsájtást és

A KAPU BEZÁRUL

Lapunk más helyén megemlékezünk arról, hogy a számított és angolok által mostanig üldözött főmúlti „békülékeny” hurokat penget. Ez az angol-arab „jóviszony” sajnos semmiképpen sem alakulhat ki másképpen, minthogy a zsidók bőrére al-huszna és ha megegyeznek — mi leszünk az áldozat.

Nem véletlen, hogy a „mi” szót irtuk tettebb és nem a palesztinai jisuot. Ez a „mi” szó alatt értendő Kelet- és Közép-európa zsidóságának az a tekintélyes hányada, amely boldog örömmel indult a Palesztina felé, ha erre mód adódna a németországi és más kormányok által és ami még talán fontosabb, ha a palesztinai angol kormányzat erre lehetőséget nyújtana.

A palesztinai értesülések szerint — sajnos — a zsidó bevándorlás szempontjára az a bizonyos „kapuk” újra lezárultak, csak egyes apró kis „nyílások”-on keresztül történnek szivárgások, ami nem méltó ahhoz a rettentő történelmi eretj és nemzedékre kiható nyomáshoz, amely alatt Kelet-európa zsidósága szenved. Milliók akarnak menni és aig százezrek jutnak be. Az angolok a háború következtében most még talán szorosabban kapcsolatot akarnak teremteni az arab országok és a brit kormányok között, mint amilyen eddig volt. Ez az ő szempontjuktól érthető is. Elvégre, amikor egy olyan gízási harcot folytatnak, nem lehetnek tekintettel olyan érdekekre, amelyek csak másodsorban jöhetnek tekintetbe. Viszont ezek az „érdekek” zsidó tizezrek, esetleg százezrek pusztá életét menthetik meg. Mert Palesztina ma már nem azt jelenti, amit évtizedekkel ezelőtt. Amikor megkezdődött a cionista mozgalom, akkor inkább egy amolyan „csakazértis” elgondolás volt. Miért ne legyen nekünk zsidóknak is egy országunk? Ahol szuverén urak lehetünk? Ahol kiélhetjük állami létünk minden attribútumát?

De az az elgondolás már a múlté. Ma már egészen másképpen formulázódik meg a kérdés, meg a lelelet is.
A kérdés? Ha Európában olyan pártatlan eréllyel és sokhelyütt kegyetlenséggel üldözik a zsidóságot, miért ne hajtassa le fejét nyugodtan valahol az a szerencsétlen, kifosztott és mindenben — még az emberi humanizmusban is — csatlakozott zsidó?

A lelelet: melyik ország legyen az? Melyikhez van történelmi jogunk? Melyik az, amelyikben máris 33 százalék az arányszámunk? Ahol már kulturintézményeink, gazdasági alapjaink vannak és ahova minden zsidót szíve-vágya húzza? Ez Palesztina! Csakis ez lehet. Elvégre ott egyetlen népet sem kell elnyomni, hiszen

az arabok nacionalizmusa, mesterségesen szított. A kérdés és lelelet után azt lehetne következtetni, ide nem kell tehát egyeb, mint pénz és — hajók. Ha objektívek akarunk lenni, megállapíthatjuk azt is, hogy a pénz sem hiányzik, mert egy nagyszabású emigrációhoz adna a nyugati és amerikai zsidóság pénzt is. Még kikötők is volnának, meg hajók is.

Mi hiányzik tehát? Az angolok jóakarata. Minden tiszteletünk az övék és ha valaki kívánja győzelmeiket, akkor a világ zsidósága valóban szívből imádkozhat érte. Mert ha legyőzik a rossz szelímet, ezzel a Közép- és Kelet-európai zsidóságnak sem kell egyik napról a másikra szedni a sátorlaját és ész nélkül rohanni a tengerpartokhoz, hogy elmeneküljenek innen. Akkor még majd rendszeresen és jól megválogatva a zsidó település tovább. De sajnos, nem érezzük ezt a minden vonalon észlelhető angol jóindulatot: a palesztinai település engedélyezése terén. Az angolok tárgyalnak a főmúltival és egyezkednek az arabokkal. Minden szívtájalom nélkül első leendő-jükke teszik a „kapu bezárását.” Elzárnai a lehetőséget, nem engedni partraszállani, illetőleg újabb certifikátok kiadását lehetellenné tenni. Itt nem lehet kiugrás a háboru. Mert akárhogy is nézzük, a palesztinai kolonizáció a legközelebbi időben, főleg — ha kétségelenné válik a Földközi tenger semlegesége, akkor a bevándorlás tovább folyhat. Nem hinnénk, hogy akadna olyan zsidóüldöző kormány, amely ne

A szovjet válasza után

Sulyos helyzetbe került a Népszövetség

Genf. — A Népszövetség ülészakára összegyűlt delegátusok körében nem kellett nagyobb meglepetést Molotov válasza, amely a szovjet részéről elutasította a békeközvetítést és azzal indokolja állástoglalását, hogy a tárgyalóasztalnál jelen vannak a finn és lengyel képviselők, akiknek államaival hadállapotban levőnek tekintti magát. Ugyátszik, hogy a szovjet nem akar többé résztvenni a Népszövetség ülésén és ezzel az utolsó nemzetközi fórum is csődöt mondott, amely lehetővé tette volna a béke helyreállítását. A világ zsidósága ebből megdöbbenően észlelheti, hogy a genfi népek aeropajja elvesztette minden befolyását és nem számíthat többé arra, hogy bármely sérelmét is orvosolhassa Genf.

engedné meg, hogy zsidó tiz, esetleg száz-ezrek elvándoroljanak.

Mintha guny volna, amelyet a sors a zsidókkal szemben elkövet, hogy míg bármilyen nem-zsidóvallású egyén akadálytalanul bevándorolhat a szentföldre, addig a zsidók előtt bezárulnak a bevándorlási lehetőségek. Talán azért, mert nem tehetjük meg azt, hogy kikeresztelkedjék az, aki a zsidók országába akar jutni? Ilyen kegyetlen grimasz mégsem követhet el a sors velünk szemben? Mint keresztény mehet be százezer ember is, de még buddha vallású kínai, vagy léti imadó arikai benszült is, csak zsidó nem mehet — Erec Jiszraelbe.

A világ zsidóságának még a mai kegyetlenül zűravaros és sulyos időkben elsőrendű kötelessége, hogy követelje a palesztinai kapuk kitarását, újabb certifikátok tizezreinek kiadását, mert a pattanásig leszült idegeket csak ez nyugtatná meg. Még akkor is, ha a háboru tovább folyik. Még akkor is, ha az arabok azt szeretnék, hogy zárljanak be a kapuk. A palesztinai országépités csődje is úgy kerülhető el gazdasági léten, ha mindig új és új emberanyagot szaporodik. Nekünk bizni kell abban, hogy nem áncsolják el erre vonatkozó törekvéseinket és az angolok jó barátoknak fognak bizonyulni. Mégha egyszer halk nem-et is kell mondani az araboknak. Elvégre „mi is” tudunk hasznosított polgárokká lenni. Kérdezzék meg Hore Belisját, a hadügyminisztert, meg a zsidó tudósok százait, a zsidó katonák ezreit és tizezreit. Milyen segítőkészsággal vannak a brit birodalom győzelme kiváltásának. Ezt nem azért tesszük, hogy „jutalmat” kapjunk, de azért nem csupán megérdemeljük, hanem követelhetjük is, hogy bejussunk szabadon és korlátlanul — Palesztina szent földjére!

Holott nincsen egyetlen nép sem a világon, amelyet annyit üldöztek volna az utolsó években, mint a zsidó népet. A finnek esetében legalább száz emelt a Népszövetség, a hatmillió kelet- és közép-európai zsidóknak még szószéke sincsen, ahol világág kiálthatná rettentő elhagyatottságát.

Kétségeltem, hogy a szovjet válasza, amelyet a genfi felhívásra adott, erős kihatással lesz az események további alakulására, mert ezután különösen a dél-amerikai államok követelik a szovjet kizárását és az Egyesült-Államok közönsége is erősen oroszellenes beállítottságu lett és sulyos helyzetbe került a Népszövetség.